

— יפאן וארצות-הברית. כיאה לגורל הפרוייקט תוכנן מסע רכימת-תפסים בראשותו של השר. לגורל צערו של מרידור לא יצא העניין לפועל. ועדת-החקירה עמדה לסיים את דיוניה. המסקנות היו אמורות להתפרסם בתוך ימים אחרים, והישארתו כארץ חיונית. בכל זאת, החליט מרידור, המישלחת תצא ליפאן בלעדיו, כדי שלא לאכזר זמן יקר.

בראש המישלחת התייצב פרידריך, ועם חבריה נמנו גם כאלה שאינם עובדי המישרד. במישלחת ליפאן נסע אלי קרן, שנבער הושאל על-פי בקשת מרידור, ממקום עבודתו הקבוע כדי לפקח על התפתחות המצאת ברמן. קרן, לדברי פרידריך, נסע כדי לקדם

בדיקה העלתה שסיפור זה מצוץ מן האצבע. קרן אינו קשור כלל לנושאים אלה.

לא מכבר אף התבקש קרן, על-ידי חשב מישרד ראשה-הממשלה, להחזיר 216 דולר, שהוא חייב למישרד. סכום זה היה מעבר למה שאושר לקרן להוציא כסידור זה.

הסיוור ביפאן התקיים בתאריכים 12 עד 23 בחודש פברואר השנה. במהלכו ביקרה המישלחת במפעלים יפאניים, המתמחים בשטח האוטומציה והרובוט

טיקה. עמסי חוויות חזרו חברי המישלחת לארץ. בעוד שבשישראל התפתחה סערה ציבורית בעיקבות פירסום מסקנות ועדת-החקירה לעניין הטבח בצברה ושאתילא, ובעיקבות רצח מפגזי שלום-עכשיו, אמיל גרינצוויג, מצא השר מרידור זמן לשמוע על תוצאות הביקור במיוחד-הרחוק.

מהדברים ששמע, הסיק מרידור שכסיוור הבא הוא חייב לקחת חלק בעצמו.

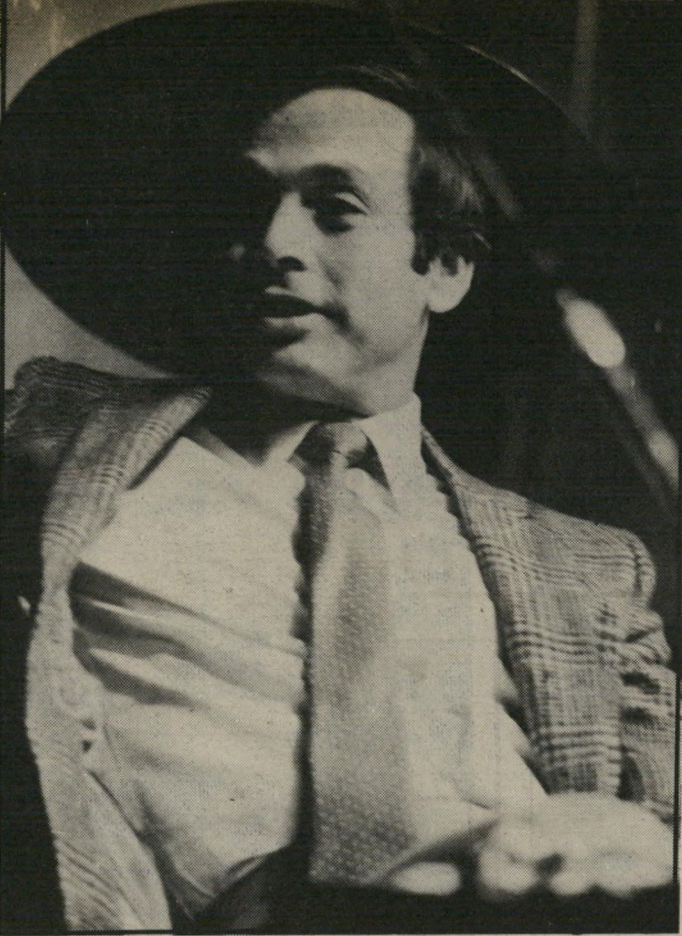
המישלחת החדשה היתה עוד יותר מכונרת. בראשה התייצבו השר עצמו, סמי פרידריך ורובוב שלום. היעד היה ארצות-הברית.

בתחילת הקיץ בילו אנשי מישרד הכלכלה כסוירים מרתקים במיפי-עלי-ענק בארצות-הברית וחזרו מלאי התפעלות לארץ. ברמיזונו כבר ראה מרידור ככל אלפי רובוטים קטנים עוברים ככל מיפעלי התעשייה הישראלית, יומם וליילה מייצרים, מייצרים ומייצרים, כשנורות הפועלות על-פי המצאת דני ברמן, מאירות את אולמות הייצור, וכך נפתרות, באופן אוטומטי, כביית סטוכי העבודה במפעלים הישראליים.

עורויו של מרידור הבהירו לו, כי הפעם אסור להיכשל לפני שהכל גמור. אסור להודיע לאומה המתיסרת באינפלציה תלת-סיפרית על הגואל המכני, שיפתור את כל הבעיות, אלא כאשר הכל יהיה תחום וסגור. מרידור חתם את פיו, וכך נהגו גם שאר חברי המישרד שלקחו חלק במישלחות לחו"ל.

בשלב זה, מסיבה לא ברורה יצא אריה נגמר ממעגל הפעילות ההיסטורית. הוא עזב את המישרד ואחר-כך חזר לארצות-הברית. את הקשר בינו ובין ההסכם שנחתם עם גנרל אלקטריק, את דרך החתימה ואת תוכן המיטמך יחקרו, מן הסתם, גופים אחרים, שיתעניינו בוודאי בפרשת הרובוטים של מרידור.

יש סיבה לסודיות
מסיבה לא ידועה, שאנשי מישרד-הכלכלה מסרבים להבהיר

אריה נגור צץ שוב: הוא לקח חלק בחיכוך הפרוייקט המגוחך והשערורייתי

ממשלת-ישראל, כאשר מן המפורסמות הוא שכן זה אינו נתן אשראי לגורמים חוץ-אמריקאים ללא ערכות ממשלתית. פרק מאלף אחר עוסק ברובוטיקה. החברה סייגה את עצמה בכיור וצייגה, שהיא תהיה ספק המקבל תשלום עבור הסחורה ושהיא אינה מתחייבת לחילופי-טכנולוגיה. גנרל אלקטריק תהיה מוכנה שישראל תהיה קבלן מישנה, אם היא תעמוד בתחיות המחירים של הספקת רכיבים, שהחברה האמריקאית מזמינה אצל ספקים אחרים.

בפרק על שיתוף-פעולה עתידי גורסים האמריקאים, שזה יתאפשר רק אם ישראל תוכיח, שהיא מסוגלת לכך, כשחובות הרוכחה חלה על הישראלים ואינה כרוכה בהתחייבות אמריקאית לממשה.

החמצת הזדמנויות

כתב העולם הזה הציג את המיסמך המדהים בפני מומחה, מהנרטיב במיקצועו, שמטעמי אתיקה מיקצועית ביקש לשמור על עילום שמו.

אומר המהנדס: שלבי התפתחותו של המיפעל התעשייתי הם מאוטומציה לרובוט טיזיה. השלב הגבוה יותר מאפשר למכונה גם לתקן את עצמה. על-ידי מחשבו במערכת, יכולה המכונה גם להחליט.

יש להבהיר, כדי שלא תהיינה ארהבנות — אין אפשרות להרכיב רובוטים על מיפעל קיים, העובד בשילוב של כוהאדם אנושי ואוטומציה בדרגה זו או אחרת. אראפשר שמישמרת אחר-הצדדים והליילה תהיה רובוטית ואילו זו של הבוקר תהיה של פועלים. אלה הן שתי מערכות שונות.

לא ברור לי כלל, מדוע צריך לרכוש רובוטים מהאמריקאים. בארץ יש מיפעלים שמייצרים רובוטים ומיפעלים שמרכיבים אלמנטים רובוטיים על מכונות רגילות. אם כבר צריך לתקן הסכם עם ענקים, הרי שזה צריך להיות כדי שיווצרו חילופי-טכנולוגיה, כי גם לנו יש מה לתרום בנושא. במיטמך זה ברור שהאמריקאים צריכים את ישראל רק כקונים, הרוכשים ציוד מוכן, כמחירי שערי בית-החרושת. (המשך בעמוד 62)

במימון העיסקה מפורטים הסדרי השלום: עם חתימת החוזה בין המיפעל המסויים וחברת גנרל אלקטריק, ישולם במוזמן סך של עשרה אחוז מערך הרכישה. עם קבלת הציוד ישולמו עוד עשרה אחוז. 80 האחוז הנותרים ישולמו באמצעות הלוואה מבנק יצוא יבוא של ארצות-הברית או באמצעות מוסדות מימון אחרים. כשהצד הישראלי לעיסקה הוא הבנק לפיתוח התעשייה בישראל שבו

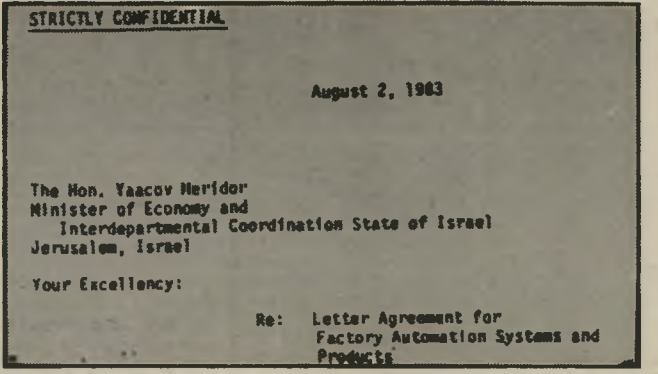
במיטמך שעליו חתם מרידור נאמר: ממשלת ישראל תיתן הסותה, תקדם ותעזור ביצירת אווירה שתאפשר יחסים ארוכי-טווח בין התעשייה הישראלית וחברת גנרל אלקטריק בנושא מכירת מערכות האוטומציה ומוצריה של החברה. וכדמשר: כוונת הממשלה הישראלי, באמצעות מישרד-הכלכלה והתיאום הבינמישרדי, היא לעודד את התעשייה הישראלית להשתתף לפי העקרונות המוצעים, והמישרד מודה

רה, נפל הפור על גנרל אלקטריק. 15 וב'16 כיוני השנה התארח בארץ נציג החברה. פרידריך טוען שהוא היה המנהל הכללי שלה. מי שנפגש איתו התרשם שהוא סוכן-יועץ נוסע, אחד מני רבים של קונצרן הענק. הוא עצמו הגריר את מעמדו כמייצג את החברה האמריקאית. האיש ישן כמלון הילטון בתל-אביב ואכל ארוחות-צהריים עם הצוות הבכיר של המישרד. אחרי שני ימי-שיחות פוריים, כנראה, שב האיש לארצות-הברית, ודיווח ל. שותפיו העיסקיים על ביקורו בארץ. אגב, הוא עצמו השתמש במושג זה 'שותפים עיסקיים' במיטמכים ששיגר לארץ, מה שמפריך את דיברי פרידריך שהוא איש בכיר בחברה. משימוש בניסוח זה, ברור כי הוא לכל היותר מתווך שהיה אמור לקבל אחוזים מהעיסקה.

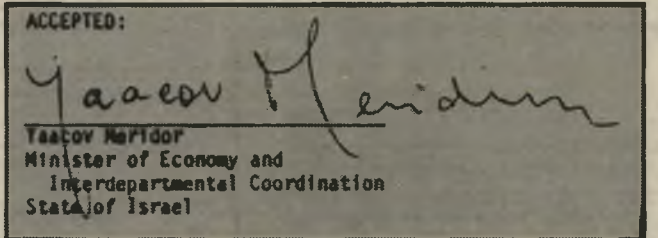
הנציג האמריקאי שלח לארץ את הצעתו, בכתב. חמש פעמים נדרש על-ידי פרידריך לתקן את הצעתו. המיטמך שעליו חתום מרידור, ושמתפרסם בהעולם הזה, הוא הגירסה החמישית והאחרונה.

בשיחה עם כתב העולם הזה הסביר פרידריך מה מייחד את החוזה. 'יש תהליך ארוך שמתרחש בעולם — הליכה לאוטומציה. יש לנו אפשרות — לנצל תהליך זה לטובתנו. לכן צריך להיכנס בצורה מאורגנת ובקצב חזק יותר מאחרים. אנו יכולים להפכו לנשק תחרותי. לכן חתמנו על הסכם קרוני עם גוף כלכלי, שישתלב בפעילות האוטומציה במשק, כשפיר רוש הדבר שיתוף במחקר ובפיתוח ובמימון, ייצור רכיבים שונים בארץ ושיווק לארצות צד שלישי. אנו צריכים אותם, כי אנו רוצים הסדרים מיוחדים במימון. מרגע שהם יודעים שהמדינה נתנה הסות, זה יעניין אותם. זה אינו מחייב את הממשלה. לא נציע למשק חברה זו, אך אנו נותנים לחברה לפעול'.

מתמצית דבריו של פרידריך התברר מדוע הוא והשר שלו חששו כל-כך לחשוף את המיטמך. אין כל קשר בין מה שהם מייחסים לכתוב בו ובין מה שהם חתמו עליו. אולי מסיבה זו, אחד הפרקים המאלפים במיטמך, הוא פרק שמירת הסודיות, שבו נאמר: 'מיכתב הסכמה זה יישמר בצורה סודית ביותר ולא יוצאו הדעות לעיתונות או כל צורת יציגום אחרת לכל חלק שהוא מהסכם זה, אלא אם כן יסכימו בנייהם שני הצדדים בכתב'.

הוד מעלתו
המתיה של מיכתב ההסכמה שכתב על-ידי הסוכן-היועץ של חברת גנרל אלקטריק (למעלה), כפי שנשלח לשר הכלכלה והתיאום הבינמישרדי, יעקוב מרידור. הכותב פונה אל מרידור בתואר הוד מעלתך. בסוף המיכתב הושאר מקום ריק לחתימה, והשר הישראלי חתם עליו כמבוקש (למטה) בשמו המלא. מעל לתוארו הרישמי. בראש המיכתב מצויין. סודי ביותר.

שותפים הבנקים הגדולים, התאחדות התעשיינים והממשלה. תחת הסעיף פרויקט המימון ישנה הערה, שממנה משתמע כי הסוכן-היועץ, שחיבר את המיטמך, מודה שישראל גורסת שהיא לא ערבה לעיסקות שיערכו בין המיפעלים בארץ והמיפעל האמריקאי. אך הבנק יצוא ויבוא האמריקאי, המחכר במיטמך ללא דף, אינו צד בהסכם. לא ברור כלל, מדוע הוא יסכים לממן את העיסקה, ללא כל ערכות של

בכך שזה לא יהיה מעשי לתמוך בהסכם דומה עם חברה אחרת באותה עת. המחירים שיוצרו על-ידי גנרל אלקטריק למשתמשי התעשייה הישראלית למוצרי ולמערכות אוטר מציה יזכו בהנחת-כמויות, לפי אותו בסיס של הנחת-כמויות, הניתנת ללקוחות אחרים של אותה חברה. מרידור מתחייב, שבשנה הראשונה ירכוש המשק הישראלי סחורה בסך של 40 מיליון דולר בפרק העוסק